

Honti László, Magyar nyelvtörténeti írások

Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 231. Tinta Könyvkiadó,
Budapest, 2023. 301 oldal

HONTI LÁSZLÓ az a hazai vezető finnugor nyelvész, aki magyar nyelvtörténeti kérdéseket is vissza-visszatérően tárgyal, elemez. Meggyőződéssel vallja, hogy legközelebbi rokonnelveink, az obi-ugor nyelvek vizsgálata a magyar nyelvtörténet szempontjából fontos, hogy volt ugor és obi-ugor egység ezen nyelvek történetében. Ezért ő arra a kérdésre, hogy reális vagy téves hipotézis ugor és obi-ugor egységről beszélni, az előbbivel válaszol. Ez azoknak a magyar etimológusoknak lehet megnyugtató információ, akik az obi-ugor korszakot is bevonják a magyar nyelvi szókészlet előzményei eredetének a vizsgálatába.

HONTI LÁSZLÓ részletesen foglalkozott pályafutása korai szakaszában előbb a gugul, majd az osztják nyelvvel is. A finnugrisztika nemzetközileg is ismert és elismert képviselője, s itthon a finnugrisztika történeti szemléletű vezető akadémikus képviselője (vö. CSEPREGI: MNy. 2023: 496–501). Vallja és követi azt az elvet, hogy a korábbi szakirodalom teljes ismerete feltétele az eredményes kutatásnak.

HONTI kötete bevezetésében azt írja, hogy „az a terv fogalmazódott meg bennem, hogy elvégzem a számomra legkedvesebb uráli nyelv, az anyanyelvem régmúltját és későbbi történetét bogarászgató írásaim revízióját, ez lehet ugyanis talán a leghasznosabb a magyar nyelv múltja iránt érdeklődő legtöbb olvasó számára. Szempont volt az is, hogy csak magyar nyelvű tanulmányokat vegyek föl a jelen kötetbe, hiszen így az érdeklődők népesebb tábora vethet rá szemet”. Korábban közölt írásait (2013-ban jelentek meg) a friss tudományos eredményeknek megfelelően aktualizálta. Ezért jelent meg ez a kötet.

Régi fölismerés, hogy a nyelvjárások szókincsükben számos archaizmust őriznek. Persze ezeknek a kiderítése sok időt igénylő, sikert előre nem garantáló vállalkozás. Én most egy példát hozok anyanyelvjárásomból, a rábaközi Mihályiból. Ott mind a mai napig él egy kifejezés: *üzünn esik/esett*, s ez azt jelenti: 'rosszul esik/esett' (pl. 'amit rólunk mondatok?'). Az *üz* tőszó megjelenik HONTI könyvében is (127): ő is elfogadja a TESz. magyarázatát.

A célközönség a magyar nyelv múltja iránt érdeklődők. Csak magyar nyelvű tanulmányokat közöl HONTI. 18 tanulmányról van szó. Ezek a szerzőre jellemző alapossággal vannak kidolgozva és közölve. Hangsúlyozom a felhasznált szakirodalom bőségét, alaposágát. Mindegyik tanulmány önálló egységként jelenik meg, önálló szakirodalommal, a kiegészítésként közöltek pedig külön irodalomjegyzékkel. Magyarán: az olvasó ki van szolgálva, olyan alapos a kalauzólása.

Csak azt kívánhatjuk a jeles szerzőnek, hogy remélt elvárásai teljesüljenek.

KISS JENŐ
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem